

Сьогодні
20.01.2025

Урок

Розкладання многочлена на множники способом групування

$$\begin{aligned} & a^3 - 3a^2 - 4a + 12 = \\ & = (a^3 - 3a^2) - (4a - 12) = \\ & = a^2(a - 3) - 4(a - 3) = \\ & = (a - 3)(a^2 - 4) = \\ & = (a - 3)(a - 2)(a + 2). \end{aligned}$$

Давайте згадаємо
девіз нашого уроку:

**Не просто слухати, а чути.
Не просто дивитись, а бачити.
Не просто відповідати, а міркувати.
Дружно й плідно працювати!**

Повідомлення теми уроку та мотивація навчально-пізнавальної діяльності учнів

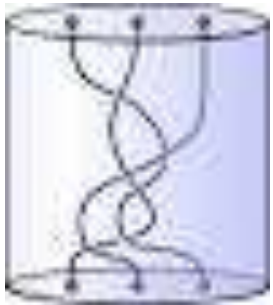
Мета уроку:
засвоєння алгоритму розкладання
многочленів на множники способом
групування; формування навичків
використовувати даний алгоритм для
розкладання многочленів на множники

Цікаві факти з математики

- ✓ Мить – це цілком реальна тимчасова одиниця, що триває близько $1/100$ секунди.
- ✓ Числа, які однакові в обох напрямках (наприклад, 12321) називають паліндромами.
- ✓ Існують такі області математики, як: теорія вузлів, теорія ігор і теорія кіс.
- ✓ Існує число гуголплекс, яке дорівнює 10 у степені гугола. У видимому Всесвіті недостатньо місця, щоб записати це число на папері.

$1 \times 1 = 1$
 $11 \times 11 = 121$
 $111 \times 111 = 12321$
 $1111 \times 1111 = 1234321$
 $11111 \times 11111 = 123454321$
 $111111 \times 111111 = 12345654321$
 $1111111 \times 1111111 = 1234567654321$
 $11111111 \times 11111111 = 123456787654321$
 $111111111 \times 111111111 = 12345678987654321$

Googolplex

$$\frac{100000 \dots 00000}{100000 \dots 00000}$$

$$100$$

Повторимо: Винесення спільного множника за дужки

1) **Запишемо вираз:**

Знайдемо СМ:

Винесемо СМ за дужки:

2) **Запишемо вираз:**

Знайдемо СМ:

Винесемо СМ за дужки:

$$-2a^2b^5 - 16ab^6 =$$

$$= -2ab^5 \cdot a - 2ab^5 \cdot 8b =$$

$$= -2ab^6(a + 8b).$$

$$2ab(x - 4y) - (4y - x) =$$

$$= 2ab(x - 4y) + (x - 4y) =$$

$$= (x - 4y)(2ab + 1).$$

Під час розкладання на множники многочлена із цілими коефіцієнтами множник, який виносять за дужки, обирають так, щоб члени многочлена, який залишиться в дужках, не мали спільного буквеного множника, а модулі їхніх коефіцієнтів не мали спільних дільників.

Опрацюй і запам'ятай...

Як діяти, якщо многочлен містить більше як три члени і не має спільних множників?

Застосувати спосіб **групування**.

Розкладіть на множники многочлен
 $a^3 - 3a^2 - 4a + 12$.

Запишемо многочлен:

Згрупуємо доданки:

Винесемо СМ за дужки:

Винесемо СМ за дужки:

Застосуємо ФСМ:

$$\begin{aligned} a^3 - 3a^2 - 4a + 12 &= \\ &= (a^3 - 3a^2) - (4a - 12) = \\ &= a^2(a - 3) - 4(a - 3) = \\ &= (a - 3)(a^2 - 4) = \\ &= (a - 3)(a - 2)(a + 2). \end{aligned}$$

Опрацюй і запам'ятай...

**Доданки у многочлені можна
групувати різними способами**

**Якщо за дужки
виносять множник:**

- зі знаком « $+$ »
- зі знаком « $-$ »

то доданки в дужках:

- знаки **зберігають**
- знаки **змінюють**
на протилежні

Типові вправи. Спосіб групування

Розкладіть на множники многочлен:
 $2ac + 2bc + 5am + 5bm$

1. Згрупуємо члени даного многочлена так, щоб доданки в кожній групі мали спільний множник, отримуємо:

$$\begin{aligned} 2ac + 2bc + 5am + 5bm &= \\ &= (2ac + 2bc) + (5am + 5bm) = \\ &= 2c(a + b) + 5m(a + b) = \\ &= (a + b)(2c + 5m). \end{aligned}$$

2. Доданки можна згрупувати в інший спосіб:

$$\begin{aligned} (2ac + 5am) + (2bc + 5bm) &= \\ &= a(2c + 5m) + b(2c + 5m) = \\ &= (2c + 5m)(a + b). \end{aligned}$$

Застосування способу групування для розкладання на множники многочленів, що містять шість або три доданки

Розкласти на множники : $2a + 2b - m + am + bm - 2$.

1. Згрупуємо члени многочлена у три групи по два доданки так, щоб доданки в кожній групі мали спільний множник.

$$\begin{aligned} 2a + 2b - m + am + bm - 2 &= \\ &= (2a + am) + (2b + bm) + (-m - 2) = \\ &= a(2 + m) + b(2 + m) - 1(2 + m) = \\ &= (2 + m)(a + b - 1). \end{aligned}$$

2. Згрупуємо тепер члени многочлена у дві групи по три доданки так, щоб доданки в кожній групі мали спільний множник.

$$\begin{aligned} 2a + 2b - m + am + bm - 2 &= \\ &= (2a + 2b - 2) + (am + bm - m) = \\ &= 2(a + b - 1) + m(a + b - 1) = \\ &= (a + b - 1)(2 + m). \end{aligned}$$

Опрацюй і запам'ятай...

Розкласти на множники тричлен
 $x^2 - 6x + 8$

Враховуючи, що $-6x = -2x + (-4x)$, можемо переписати многочлен як суму чотирьох доданків, згрупувати їх і далі розкласти на множники:

$$\begin{aligned} x^2 - 6x + 8 &= x^2 - 2x - 4x + 8 = \\ &= (x^2 - 2x) + (-4x + 8) = \\ &= x(x - 2) - 4(x - 2) = (x - 2)(x - 4). \end{aligned}$$

Відповідь: $(x - 2)(x - 4)$.

«Секрет» у тому, що саме доданки $-2x$ і $-4x$ сприяли появі спільного множника після розбиття многочлена на групи.

Завдання від Ботана

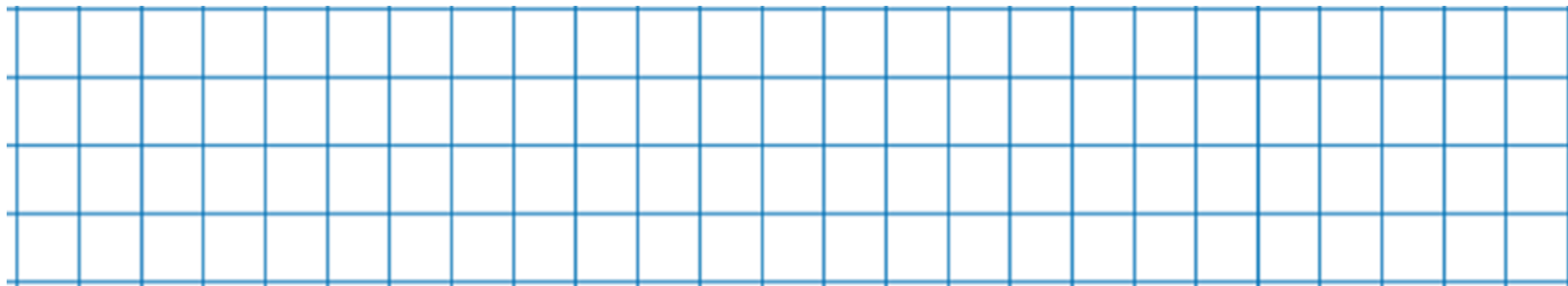
Подайте вираз у вигляді
многочлена:

$$1) (x + 3)(x + 3) = x^2 + 3x + 3x + 9 = x^2 + 6x + 9$$

$$2) (y - 2)(y - 2) = y^2 - 2y - 2y + 4 = y^2 - 4y + 4$$

$$3) (7 - c)(7 - c) = 49 - 7c - 7c + c^2 = 49 - 14c + c^2$$

$$4) (5 + a)(5 + a) = 25 + 5a + 5a + a^2 = 25 + 10a + a^2$$

Встали рівно біля парт,
Починаємо наш старт.
Руки вгору, руки вниз,
Подивились пильно скрізь.
Головою покрутили,
Потім разом всі присіли.
Піднялись, понагинались
І здоровими zostались.

Завдання №643

Закінчіть розкладання многочлена на множники:
 $xy + yt - 2x - 2t = (xy - 2x) + (yt - 2t) = x(y - 2) + t(y - 2) = \dots$

Завдання №645

Подайте вираз у вигляді добутку многочленів:

$$1) a(b + c) + 3b + 3c = a(b + c) + 3(b + c) = (b + c)(a + 3);$$

$$2) p(x - y) + 7x - 7y = p(x - y) + 7(x - y) = (x - y)(p + 7);$$

$$3) m(t - 5) + t - 5 = (t - 5)(m + 1);$$

$$4) b(m - c) + c - m = b(m - c) - (m - c) = (m - c)(b - 1).$$

Завдання №647

Розкладіть многочлен на множники:

1) $ax + ay + 6x + 6y$;

2) $5m - 5n + pm - pn$;

3) $9p + mp + 9n + mr$;

4) $ab + ac - b - c$;

5) $1 - by - y + b$;

6) $ma + 2a - 2m - 4$.

Завдання №647

Розв'язання:

$$1) ax + ay + 6x + 6y = a(x + y) + 6(x + y) = (x + y)(a + 6);$$

$$2) 5m - 5n + pm - pn = 5(m - n) + p(m - n) = (m - n)(5 + p);$$

$$3) 9p + mp + 9n + mp = (9p + 9n) + (mp + mp) = 9(p + n) + m(n + p) = (p + n)(9 + m);$$

$$4) ab + ac - b - c = a(b + c) - (b + c) = (b + c)(a - 1);$$

$$5) 1 - by - y + b = (1 + b) - (by + y) = (1 + b) - y(b + 1) = (1 + b)(1 - y);$$

$$6) ma + 2a - 2m - 4 = a(m + 2) - 2(m + 2) = (m + 2)(a - 2).$$

Завдання №649

Запишіть вираз $ab - ac + 2b - 2c$ у вигляді добутку та знайдіть його значення, якщо $a = -1$; $b = 5,7$; $c = 6,7$.

Розв'язання:

$$ab - ac + 2b - 2c = (ab - ac) + (2b - 2c) = a(b - c) + 2(b - c) = (b - c)(a + 2)$$

$$\text{Якщо } a = -1; b = 5,7; c = 6,7, \text{ то } (b - c)(a + 2) = (5,7 - 6,7)(-1 + 2) = -1.$$

ЗАДАЧІ ПІДВИЩЕНОЇ СКЛАДНОСТІ

Доведіть, що вираз $n^4 + 3n^3 - n^2 - 3n$
ділиться на 6
за будь-якого натурального значення n .

Розв'язання:

$$\begin{aligned} n^4 + 3n^3 - n^2 - 3n &= (n^4 - n^2) + (3n^3 - 3n) = \\ &= n^2(n^2 - 1) + 3n(n^2 - 1) = (n^2 - 1)(n^2 + 3n) = \\ &= (n - 1)(n + 1) \cdot n(n + 3). \end{aligned}$$

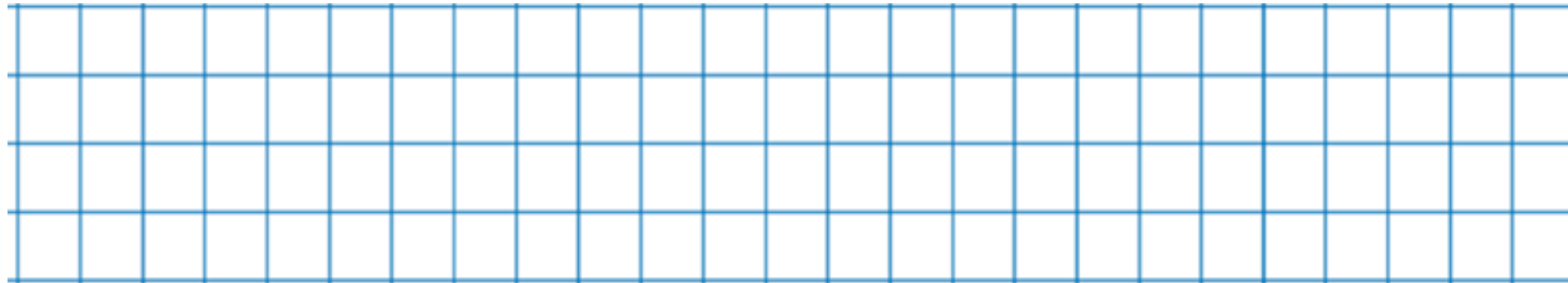
Числа $n - 1$, n , $n + 1$ – це три послідовних
натуральних числа. Серед них обов'язково є парне
число і число, кратне 3, їх добуток ділиться на 6.
Тоді і весь добуток ділиться на 6.

Головна редакторка видавництва дала термінову роботу двом набірникам тексту. Перший набирає сторінку за 4 хв, другий - за 6 хв.

У якому відношенні вони мають розподілити між собою роботу, щоб виконати її якомога швидше?

ЖИТТЄВА
МАТЕМАТИКА

Розв'язання:

Перший набірник за 1хв набирає $\frac{1}{4}$ частину тексту, а

другий - $\frac{1}{6}$ частини тексту.

$$\frac{1}{4} : \frac{1}{6} = \frac{1}{4} \cdot \frac{6}{1} = \frac{6}{4} = \frac{3}{2}.$$

Отже, вони мають розподілити роботу у відношенні 3 : 2, де перший набірник набирає 3 частини роботи, а другий – 2 частини роботи.

Відповідь: 3 : 2.

ЖИТТЄВА
МАТЕМАТИКА

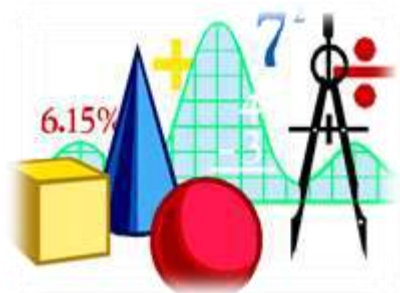

1. Яку послідовність дій застосовують для розкладання многочлена на множники способом групування?
2. Що необхідно зробити для перевірки правильності розкладання многочлена на множники?

Сьогодні
21.01.2025

Завдання для домашньої роботи

Предмети	Домашнє завдання	Бали	Підпис вчителя
1	Опрацюй сторінки підручника 117-121.		
2			
3			
4	Виконай завдання № 646, 648.		
5			
6			
7			
8			

